

Ráðstöfun mjólkur og innflutningur

ÞRÓUN SÖLU MJÓLKURVARA Á LIÐNUM ÁRUM

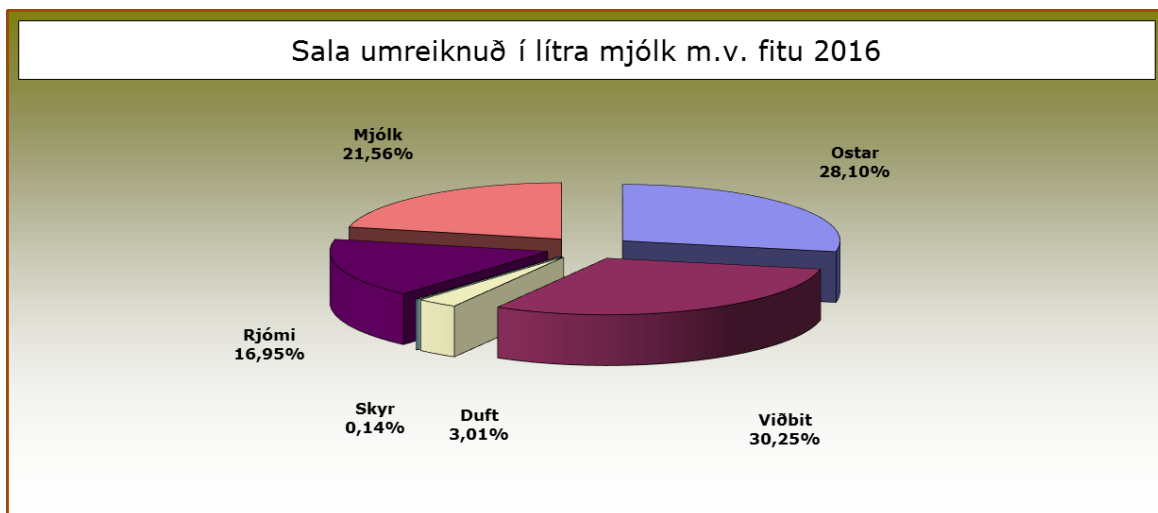
Frá árinu 2015 til 2016 varð 1,7% aukning í sölu mjólkurvara, mælt í kílóum og lítrum. Í magni er aukningin um 963 tonn. Aukningin skiptist þannig milli vöruflokka: Skyrvörur 511 tonn, duft 276 tonn, ostar 192 tonn, viðbit 92 tonn og rjómi 52 tonn. Samdráttur var í sölu á mjólk og sýrðum vörum um samtals 160 tonn, mestur var samdrátturinn í sölu á léttmjólk um 457.000 lítrar. Sala nýmjólkur eykst fjórða árið í röð eftir samdrátt í áratugi þar á undan, þó einungis um 0,5%. Söluaukning osta og viðbits hefur lagt til mesta aukningu í sölu á fitu- og próteingrunni undanfarin ár.

Tafla 3. Sala mjólkurvara í lítrum og kg á liðnum árum.

VÖRUFLOKKAR	Sala í ltr og kg					Breyting til 2016	
	2000	2010	2014	2015	2016	frá 2010	frá 2015
Mjólk og sýrðar vörur	46.846.306	46.019.573	42.447.642	42.206.167	42.045.782	-8,6%	-0,4%
Rjómi og sýrður rjómi	2.040.739	2.333.831	2.829.443	2.866.260	2.918.340	25,0%	1,8%
Skyr og skydrykkir	1.875.837	3.023.405	2.982.496	3.049.030	3.559.930	17,7%	16,8%
Viðbit	1.518.387	1.857.719	2.161.524	2.203.777	2.296.278	23,6%	4,2%
Ostar	3.937.832	5.245.193	5.903.192	6.062.678	6.254.812	19,2%	3,2%
Duft	627.966	702.761	828.929	835.206	1.111.550	58,2%	33,1%
SAMTALS ALLS	56.847.067	59.182.482	57.153.226	57.223.118	58.186.692	-1,7%	1,7%

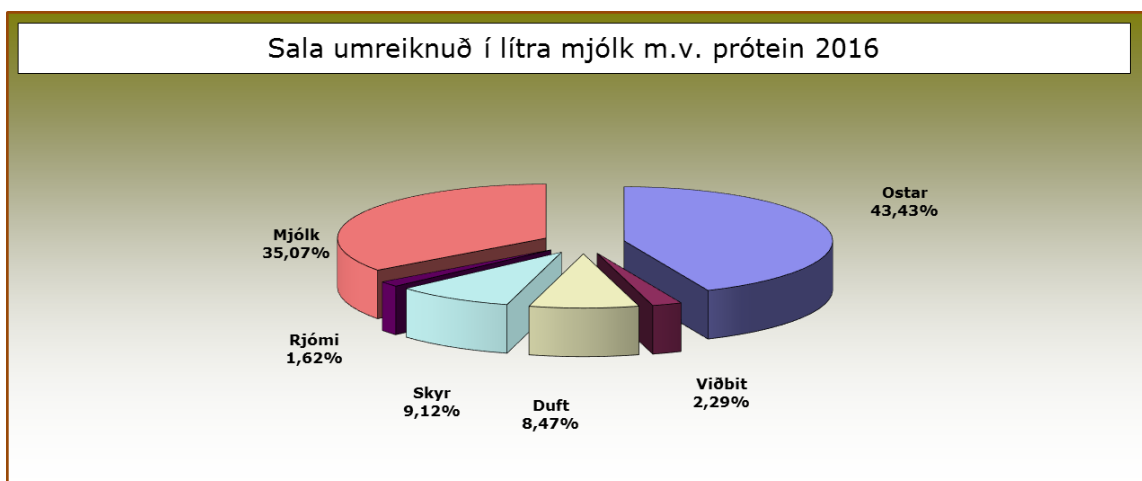
SALA UMREIKNUÐ Í LÍTRA MJÓLKUR MIÐAÐ VIÐ FITU OG PRÓTEIN

Umreiknað á fitu var sala á ferskvörum 38,6% af heildarsölu mjólkurvara árið 2016 og lækkar um 0,2% frá árinu 2015. Heildarhlutur birgðavaranna viðbits, osta og dufts í umreiknaðri sölu miðað við fitu árið 2016 var 61,4%. Breyting milli ára er einkum vegna aukinnar sölu á dufti.

Mynd 3. Hlutfallsleg skipting á sölu mjólkur milli vöruflokka miðað við fitu árið 2016.

Hlutur ferskvara umreiknað á próteingrunn var um 45,8% og lækkaði um 0,4% af heildinni milli ára. Hlutur birgðavarananna var 54,2% árið 2016 í umreiknaðri sölu miðað við prótein.

Mynd 4. Hlutfallsleg skipting á sölu mjólkur milli vöruflokka miðað við prótein árið 2016.

HEILDARSALA UMREIKNUÐ Á FITU OG PRÓTEIN

Sala árið 2016 umreiknuð á fitu var 139,2 milljónir lítra, aukning milli ára eru 6,4 milljónir lítra. Sala umreiknuð á prótein árið 2016 var 129,0 milljón lítrar og aukning milli ára var 6,4 milljónir lítra. Heildarsala mjólkurafurða, hvort sem mælt er á fitu- eða próteingrunni, hefur ekki mælst meiri frá því að SAM hóf að reikna sölu mjólkurafurða á fitu- og próteingrunni árið 1993. Sala á fitugrunni árið 2016 var 10,2 milljónum lítra meiri en sala á próteingrunni eins og var árið 2015.

Tafla 4. Sala almanaksáranna 1994 til 2016 umreiknuð í lítra mjólk miðað við fitu og prótein.

Ár	Sala umreiknuð í lítra mjólkur		Mismunur a) - b)
	a) m.v. fitu	b) m.v. prótein	
1994	100.371.827	100.676.081	-304.254
1995	99.672.749	100.589.877	-917.128
1996	99.235.580	101.502.943	-2.267.363
1997	98.132.786	102.679.047	-4.546.261
1998	99.653.460	102.949.213	-3.295.753
1999	98.859.848	103.535.918	-4.676.070
2000	97.973.767	105.980.738	-8.006.971
2001	98.225.242	107.972.717	-9.747.475
2002	96.754.124	106.209.452	-9.455.328
2003	96.755.539	107.391.804	-10.636.265
2004	98.649.788	109.538.183	-10.888.395
2005	100.768.328	112.315.513	-11.547.185
2006	103.870.701	113.207.615	-9.336.914
2007	108.695.040	114.880.974	-6.185.088
2008	112.296.910	117.119.187	-4.822.277
2009	115.578.564	117.667.979	-2.089.415
2010	110.657.216	114.696.290	-4.039.074
2011	111.489.161	113.692.483	-2.203.322
2012	114.143.061	115.455.991	-1.312.930
2013	120.802.939	117.625.945	3.176.994
2014	128.967.850	121.183.320	7.784.530
2015	132.832.674	122.629.610	10.203.064
2016	139.204.556	129.032.673	10.171.883
Breyting frá 2015	4,80%	5,22%	-0,31%

SALA DRYKKJARMJÓLKUR

Heildarsala á drykkjarmjólk (nýmjólk, léttmjólk, undanrennu og fjörmjólk) var 26,7 milljónir lítra árið 2016 og minnkaði um nær 1,1 milljón lítra frá árinu 2015. Sala á drykkjarmjólk hefur minnkað um 5 milljónir lítra frá árinu 2010, eða 15,8% samtals.

Tafla 5. Þróun sölu drykkjarmjólkur 1995 til 2015.

Vörutegundir	1995	2010	2014	2015	2016	Breyting frá 2010	Breyting frá 2015
Drykkjarmjólk, lítrar	39.742.732	31.734.388	28.390.367	27.798.955	26.724.743	-15,8%	-3,9%
SAMTALS m.v. fitu	27.309.015	18.782.886	17.424.381	17.534.363	17.250.248	-8,2%	-1,6%
SAMTALS m.v. prótein	41.334.135	32.850.555	29.795.853	29.126.738	27.962.174	-14,9%	-4,0%

INNFLUTNINGUR

Innflutningur mjólkurvara jókst um 58,6 tonn frá 2015 til 2016. Innflutningur osta jókst um 60 tonn, eða 23%, en innflutningur á jógúrt og dufti minnkaði lítillega.

Innflutningur osta hefur aukist síðustu árin og er innflutningurinn nú orðinn um 5,2% af sölu innlendra osta. Samtök afurðastöðva í mjólkuriðnaði reikna árlega áætlun um hvað mikla mjólk hefur þurft til framleiðslu á innfluttum mjólkurvörum. Á próteingrunni reiknaðist innflutningur árið 2016 rúmar 3,2 milljónir lítra en um 2,3 milljónir lítra á fitugrunni. Innflutningur á próteingrunni jókst um 23% en á fitugrunni um 24%.

Tafla 6. Innflutningur mjólkurvara á árunum 1995 til 2016, tonn.

Vöruflokkur	1995	2000	2014	2015	2016	Breyting frá 2000	Breyting frá 2015
Ferskvörur	10	394	54	55	53	-86 %	-3,1 %
Smjör	0	0	0	0	1	100 %	349,3 %
Ostur	42	162	251	265	325	101 %	23,0 %
Duft	0	0	5	5	4	100 %	-18,0 %
SAMTALS	52	556	310	325	384	-31 %	18,0 %

Heimild: Útflutningsskýrslur Hagstofu Íslands og útreikningar SAM.

Árið 2016 voru flutt inn 161 tonn af jurtaþeytu í rjómalíki, aukning milli ára er 30%. Einnig voru flutt inn 135 tonn af gerviosti og aukning milli ára er 39%. Að síðustu voru einnig flutt inn 1.105 tonn af hvítu kornseyði, aukning milli ára 53% (1,1 milljónir lítra). Flestar eru þessar vörur seldar á Íslandi undir fölskum vörumerkingum sem misnota jákvæða ímynd mjólkur og mjólkurafurða í hugum neytenda.

ÚTFLUTNINGUR

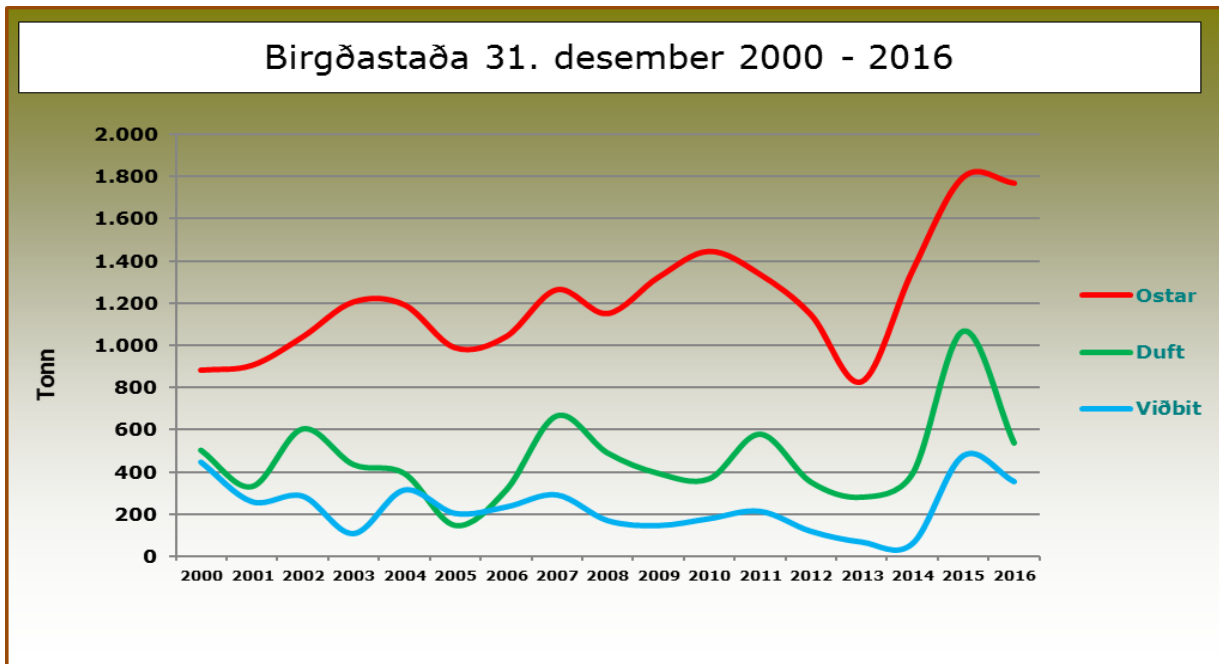
Útflutningur jókst um 2.276 tonn milli ára. Útflutningur á skyri og skyrdrykk jókst samtals um 761 tonn og útflutningur á undanrennuþufti jókst um 885 tonn. Útflutningur á smjöri var enginn 2015 en 472 tonn árið 2016 og útflutningur á ostum jókst um 157 tonn milli ára.

Tafla 7. Útflutningur mjólkurvara á árunum 1995 til 2016, tonn.

Vöruflokkur	1995	2000	2014	2015	2016	Breyting frá 2000	Breyting frá 2015
Ferskvörur	0	14	678	994	1.757	12.450 %	77 %
Viðbit	89	236	32	0	472	100 %	100 %
Ostur	0	0	3	2	159	100 %	7.850 %
Duft	0	106	195	495	1.380	1.201 %	179 %
SAMTALS	89	356	908	1.491	3.768	4.134 %	153 %

BIRGÐIR VIÐBITS, OSTA OG DUFTS

Birgðir mjólkurvara í landinu minnkuðu árið 2016. Ostabirgðir lækkuðu um 29 tonn og voru 1.770 tonn í árslok. Duftbirgðir lækkuðu um 531 tonn og voru 537 tonn í árslok. Birgðir af smjöri voru 478 í árslok 2015 en lækkuðu í 355 tonn í árslok 2016.

Mynd 5. Þróun birgðastöðu á viðbiti, ostum og dufti á árunum 2000 til 2016.

BIRGÐIR OG UMREIKNUÐ RÁÐSTÖFUN MIÐAÐ VIÐ FITU

Lækkun birgða árið 2016 var 9,2% miðað við fitu, eða um 2,1 milljónir lítra. Útflutningur nam um 11,5 milljónum lítra umreiknað á fitu og jókst um 11,4 milljónir lítra frá fyrra ári.

Tafla 8. Framleiðsla og ráðstöfun mjólkur árin 2000 til 2016 umreiknað í lítra af mjólk miðað við fitu.

Ár	Umreiknað í lítra mjólk m.v. fitu					
	Birgðir í upphafi	Innvegin mjólk	Seldar afurðir	Útflutningur	Birgðir í lok	Mismunur
2000	16.299.806	104.024.730	97.973.767	5.055.905	15.803.496	1.491.368
2001	16.028.978	106.149.593	98.225.242	12.183.156	12.354.160	-583.987
2002	12.313.930	110.761.076	96.754.124	13.111.278	13.899.793	-690.189
2003	13.899.793	108.384.120	96.755.539	14.098.246	11.010.804	419.324
2004	11.024.924	112.029.504	98.649.788	9.745.922	15.131.342	-472.624
2005	15.131.342	109.445.194	100.768.328	13.255.110	11.394.989	-841.891
2006	11.394.989	117.062.454	103.870.701	11.642.829	12.855.569	88.343
2007	12.855.569	124.816.835	108.696.926	14.378.779	15.761.108	-1.163.409
2008	15.761.108	126.051.629	112.296.910	17.807.831	12.529.694	-821.698
2009	12.529.694	125.569.461	115.578.564	12.717.748	13.231.296	-3.428.453
2010	12.766.209	123.178.275	110.657.216	11.111.916	14.255.427	-80.075
2011	14.255.427	124.462.110	111.489.161	11.879.927	15.317.232	31.217
2012	15.317.232	125.092.988	114.143.061	13.547.255	11.636.267	1.083.637
2013	11.636.267	122.913.961	120.802.939	2.048.961	8.390.204	3.308.124
2014	8.560.088	133.513.735	128.967.850	762.410	11.112.828	1.230.735
2015	11.112.828	146.034.433	132.832.674	144.353	22.970.399	1.199.834
2016	22.970.399	150.322.481	139.204.556	1.535.614	20.861.432	1.691.278
Breyting frá 2015	106,7%	2,9%	4,8%	7.891,2%	-9,2%	40,9%

BIRGÐIR OG UMREIкнуÐ RÁÐSTÖFUN MIÐAÐ VIÐ PRÓTEIN

Birgðir umreiknaðar í lítra mjólkur miðað við prótein lækkuðu um 6,6 milljónir lítra árið 2016 eða um 19,5%. Útflutningur nam um 24,1 milljónum lítra á próteingrunni og jókst um 14,6 milljónir lítra milli ára.

Tafla 9. Framleiðsla og ráðstöfun mjólkur árin 2000 til 2016 umreiknað í lítra af mjólk miðað við prótein.

Ár	Umreiknað í lítra mjólk m.v. prótein					
	Birgðir í upphafi	Innvegin mjólk	Seldar afurðir	Útflutningur	Birgðir í lok	Mismunur
2000	19.443.434	104.024.730	105.980.738	1.659.352	16.823.012	-994.938
2001	16.516.890	106.149.593	107.972.717	851.856	14.503.100	-661.190
2002	14.290.404	110.761.076	106.209.452	900.156	19.083.316	-1.141.444
2003	19.083.316	108.384.120	107.391.804	2.435.346	18.400.040	-759.754
2004	18.199.134	112.029.504	109.538.183	2.989.756	17.881.102	-180.403
2005	17.903.737	109.445.194	112.315.513	1.620.802	12.864.203	548.413
2006	12.864.203	117.062.454	113.207.614	1.064.256	15.500.993	153.794
2007	15.500.993	124.816.835	114.880.974	3.888.984	22.036.295	-488.424
2008	22.036.295	126.051.629	117.119.187	11.752.216	19.119.369	97.152
2009	19.119.369	125.569.461	117.667.979	7.798.665	19.817.498	-595.312
2010	19.793.402	123.178.275	114.696.290	8.635.410	20.656.645	-1.016.668
2011	20.656.645	124.462.110	113.692.483	10.665.406	21.794.533	-1.033.667
2012	21.794.533	125.092.988	114.455.991	13.504.866	17.366.590	560.074
2013	17.366.590	122.913.961	117.625.945	5.758.562	13.137.335	3.758.709
2014	13.361.308	133.513.735	121.183.320	4.807.970	20.878.743	5.010
2015	20.878.743	146.034.433	122.629.610	9.459.853	33.982.442	841.272
2016	33.982.442	150.322.481	129.032.673	24.077.984	27.359.049	3.835.217
Breyting frá 2015	62,3%	2,9%	5,2%	154,5%	-19,5%	355,9%